

„Wiem wszystko o najbliższym środowisku”

Turniej międzyklasowy o miano najlepszych ekologów w szkole.

Scenografia: Na głównej ścianie znajduje się hasło turnieju, pod nim wiszą portrety ptaków i rysunki kwiatów wiosennych, które można spotkać w najbliższej okolicy (stanowią one pomoce w dwóch konkurencjach). Salę zdobią też kwiaty doniczkowe z korytarzy i pracowni szkolnych (zostaną również wykorzystane w jednym z zadań turnieju).

Pomoce: tablica punktacyjna, okazy naturalne w postaci liści z drzew rosnących wokół szkoły, stół jury, stoliki dla drużyn, stół z nagrodami rzeczowymi.

Przebieg turnieju:

1. Powitanie uczestników konkursu i publiczności.
2. Zaproszenie do jury (3 nauczycieli klas IV-VI) oraz do pracy przy tablicy punktacyjnej (1 uczeń).
3. Wstęp wygłoszony przez organizatorów konkursu:
Dzisiejsze spotkanie ma na celu dobrą wspólną zabawę, w czasie której zostanie wyłoniona klasa, która najwięcej wie o najbliższym środowisku. Oprócz miana najlepszych ekologów w szkole uczniowie będą walczyć o nagrody rzeczowe w postaci ..... (zaprezentowanie nagród).
4. Przedstawienie uczestników turnieju, drużyn 3-osobowych z klas IV-VI.
5. Omówienie zasad konkursu:

Konkurs składa się z trzech etapów. I etap to odgadywanie zagadek przyrodniczych. W tej konkurencji członkowie drużyny nie mogą współpracować ze sobą. Nauczyciel przeczyta treść zagadki, a wskazany uczeń poda rozwiązanie. Za prawidłową odpowiedź drużyna otrzyma 1 pkt. Jeżeli uczeń nie zna odpowiedzi, rozwiązanie zagadki może podać ktoś z widowni. II etap konkursu polega na rozpoznawaniu roślin z najbliższego otoczenia. W tej konkurencji członkowie drużyny mogą współpracować ze sobą. W III etapie członkowie drużyn losują kartki z pytaniami, nauczyciel odczytuje na głos treść wylosowanego pytania. Odpowiedzi udziela wytypowana przez drużynę osoba po uprzednim wspólnym naradzeniu się.

I etap turnieju - rozwiązywanie zagadek przyrodniczych.

Przykłady zagadek:

Co to takiego, odgadnijcie proszę.

W zimie stoją nagie, w lecie suknie noszą. (drzewa)

Jak się to drzewo nazywa,

które się białą korą okrywa? (brzoza)

Na jakim drzewku znaleźć się może,
przy jabłku piernik, gwiazdka i orzech? (świerk)

Wiosna w zieleń wplotła
białych kwiatów liście.

Teraz ma korale, a zgubiła liście. (jarzębina)

Może mi odpowiesz, nim 5 minut minie,
jakie drzewo gubi igły w zimie. (modrzew)

Gdy je dzik pod dębem znalazł,
z apetytem schrupał zaraz. (żołędzie)

Opukuje chore drzewa, zapłaty nie bierze.

Pożyteczny to ptak w lesie, więc go lubię szczerze. (dzięcioł)

W aksamitnym czarnym futrze, podziemiami chodzi,
a tam, gdzie szkodniki łowi, ziemia lepiej rodzi. (kret)

Brzuszek pękaty, fraczek czerwony,
przyleciał do nas z północnej strony.

Na ostach przysiada, nasiona wyjada. (gil)

Choć nie ma głowy, chociaż nie ma uszu,
choć na jednej nodze, ale w kapeluszu. (grzyb)

To zagadka bardzo prosta.

Ma je krawiec, jeź i sosna. (igły)

Nie wróbelek, nie skowronek,
robi z błota piękny domek. (jaskółka)

W jakiej stołówce za każde danie
goście dziękują - ćwierkaniem? (karmnik)

W gaju wśród liści, w wilgotnej ustroni,
bielusieńka, bieluchna w swe dzwoneczki dzwoni. (konwalia)

Ogrodnik skrzydlaty, zwiedza wszystkie kwiaty. (motyl)

Wśród mchów i trawy panek jaskrawy
Na czerwonym płaszczyku białych plamek bez liku. (muchomor)

Pachnące, czerwone, słońcem malowane.

Przyniosę ich z lasu pełny po brzeg dzbanek. (maliny)

Jak się te białe kwiatki nazywają,
które spod śniegu główki wychylają. (przebiśniegi)

Jaki to ptaszek, może ktoś odpowie

śpiewa niestrudzenie przez noce majowe (słowik)

W dzień w głębi dziupli śpi,
bo ją słońce w oczy razi.
A gdy tylko przyjdzie zmierzch,
pohukuje w starym sadzie. (sowa)

II etap turnieju - rozpoznawanie roślin z najbliższego otoczenia.

Zadanie nr 1 (punktacja 1-3)

Z jakich drzew pochodzą te liście?

Każda drużyna otrzymuje kopertę zawierającą trzy liście, z różnych drzew rosnących wokół szkoły. Są wśród nich liście: topoli, brzozy, lipy, klonu, jesionu, grabu, jarzębiny, kasztanowca. Uczeń - asystent podchodzi do uczestników konkursu z kopertami. Drużyny wybierają kopertę i wysypują liście na stół. Następnie pokazują liście publiczności i jury, podając ich nazwy.

Zadanie nr 2 (punktacja 1-2)

Jak nazywają się te wiosenne kwiaty?

Uczniowie losują karteczki z numerami roślin. Rysunki kwiatów wyeksponowane są na ścianie głównej sali. Nazwy roślin umieszczone na rysunkach zakryte są karteczkami z numerami. Drużyna zapisuje nazwę kwiatu na wylosowanej kartce, obok właściwego numeru. Uczeń - asystent zbiera kartki z odpowiedziami, podchodzi do rysunku, odsłania jego nazwę i porównuje z nazwą zapisaną na kartce. Jeżeli nazwy się zgadzają drużyna, otrzymuje punkt. Każdy zespół ma do rozpoznania dwa gatunki roślin. (Ryciny wiosennych kwiatów uczniowie mogli oglądać w kwietniu i maju na gazetce LOP-u. Były to następujące rośliny: pierwiosnka lekarska, konwalia majowa, krokus wiosenny, śnieżyczka przebiśnieg, zawilec gajowy, narcyz).

Zadanie nr 3 (punktacja 1-3)

Jak brzmi nazwa tej rośliny doniczkowej?

Drużyny losują paski papieru z numerami roślin, które przyklejone są też do doniczek. Na pasku obok numeru należy wpisać nazwę rośliny. Dla ułatwienia każda drużyna otrzymuje listę wszystkich wystawionych roślin. Nauczyciel prowadzący podaje nazwy roślin, a komisja sprawdza poprawność odpowiedzi i przyznaje punkty.

III etap turnieju - odpowiedzi na pytania

Członkowie drużyn losują kartki z pytaniami od 1 do 6, pytanie nr 7 jest wspólne dla wszystkich. Przedstawiciel zespołu podaje numer pytania, nauczyciel odczytuje na głos jego treść, odpowiedzi udziela wytypowana przez drużynę osoba (po uprzednim wspólnym naradzeniu się).

Zestaw pytań (punktacja 1-3):

1. Czego nie wolno robić w lesie? Podaj 3 przykłady.
(rozpalać ogniska, zostawiać śmieci, głośno się zachowywać, niszczyć mrowisk, zbierać trujących grzybów)
2. Wiele szkód wyrządza wypalanie suchych traw na wiosnę. Dlaczego? Podaj 3 powody.
(przyczyna pożarów, ginie wiele małych zwierząt, powietrze ulega zanieczyszczeniu)
3. Bez wody nie byłoby Ciebie, ani roślin, ani zwierząt. Wymień 3 sposoby oszczędzania wody.
(kąpiel pod prysznicem, mycie naczyń w zlewie, dobrze dokręcać krany, nie myć samochodu w stawie, rzece)
4. Dlaczego hodujemy rośliny doniczkowe? Podaj 3 powody.
(żywy element dekoracyjny, źródło świeżego powietrza, chronią przez kurzem i szkodliwymi pyłami)
5. Co jest potrzebne roślinie do życia? Wymień 5 elementów.
(gleba, woda, światło, odpowiednia temperatura, powietrze)
6. Jakie korzyści daje las?
(„Płuca Ziemi”, chroni przed powodzią, dostarcza surowców do produkcji papieru, mebli oraz żywności: jagód, grzybów, dziczyzny)
7. Obrazki przedstawiają (na ścianie głównej) ptaki, które można spotkać zimą w naszej okolicy. Są to: mysikrólik, wróbel, gil, sikorka bogatka, trznadel i jasiołuska. Czym nakarmilibyście je, gdyby zawitały do waszych karmników? Macie do wyboru: ziarno zbóż, jagody jarzębiny, mieszankę tłuszczową.
(Członkowie drużyn dopasowują do siebie nazwy ptaków i rodzaj pożywienia, odpowiedzi zapisują na karteczkach. Następnie nauczyciel zapoznaje wszystkich z prawidłową odpowiedzią, a komisja sprawdza poprawność zapisów na kartkach)

Odpowiedzi:	zboża	- wróbel i trznadel
	jarzębina	- gil i jasiołuska
	mieszanka tłuszczowa	- sikorka i mysikrólik

6. Rozstrzygnięcie turnieju, podsumowanie punktów zdobytych przez drużyny, ogłoszenie wyników i wręczenie nagród.

Piśmiennictwo:

1. Anna Romanowicz, „Antologia zagadek”, Krajowa Agencja Wydawnicza, Białystok 1993.

Opracowała: Teresa Grażyna Olszak
nauczycielka Szkoły Podstawowej w Rzęgnowie